

10. SINIF

DERS ANALİZ SINAVI 01

COĞRAFYA

Adı :

Soyadı :

Numara :

Sınıf :

Doğru :

Yanlış :

Net :

BU SINAVDA YER ALAN KONULAR

COĞRAFYANIN DOĞASI

» COĞRAFİ BAKIŞ

MEKÂNSAL BİLGİ TEKNOLOJİLERİ

» CBS VE UZAKTAN ALGILAMANIN UYGULAMA ALANLARI

» MEKÂNSAL VERİLERİN HARİTALARA AKTARILMASI

AÇIKLAMALAR

» Bu kitapçıkta sadece 10. Sınıf Coğrafya'nın ilgili konuları bulunmaktadır.

» Toplam soru sayısı 25'tir.

» Bu sınav için önerilen süre 40 dakikadır.

1. Coğrafi bakış; coğrafi olay ve olguları mekânsal bağlamda ele almayı ve bu olayların dağılımını, nedenlerini ve sonuçlarını farklı boyutlarda (yerel, bölgesel, küresel) değerlendirmeyi gerektiren bir bakış açısıdır. Bu bakış açısı; doğal ve beşerî süreçlerin mekânsal düzenlerini, insan-çevre etkileşimini ve küresel-bölgesel bağlantıları anlamaya yönelik analitik bir düşünme biçimidir. Coğrafi bakış, mekânı yalnızca fiziksel bir alan olarak değil ilişkiler, süreçler ve örüntüler bütünü olarak ele almayı gerektirir. Coğrafi bakış dünyayı "nerede, neden orada ve nasıl" sorularıyla anlamaya çalışan, mekânı merkeze alan ve insan-doğa ilişkisini bütüncül bir şekilde inceleyen coğrafya disiplinine özgü bilimsel bir perspektiftir.

Buna göre

- I. yer ve mekân algısı,
- II. insan çevre etkileşimi,
- III. ölçek bilinci

bileşenlerinden hangileri coğrafi bakış kapsamında ele alınabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

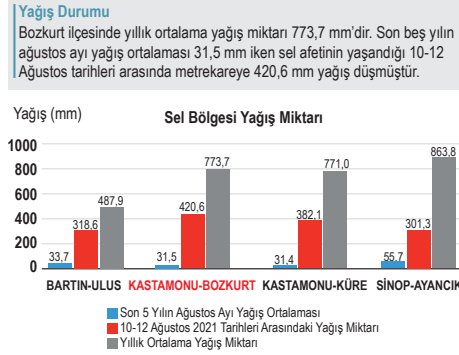
2. Uzaktan algılama ve CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri); mekânsal verilerden elde edilen coğrafi bilgilerin toplanması, analizi, görüntülenmesi ve kullanılmasını sağlayan teknolojilerdir.

Aşağıdakilerden hangisi bu teknolojilerin avantajları arasında sayılamaz?

- A) Bilgi akışını hızlandırır.
B) Zaman kaybını önler.
C) Mekânsal planlamada kullanılır.
D) Haritalar kâğıt ortamında hazırlanır.
E) Bilgilerin güncellenmesini kolaylaştırır.

3 - 4. soruları aşağıda verilen metin ve görsellere göre cevaplayınız.

3. AFAD Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği tarafından 21.08.2021 tarihinde yapılan basın bildirisine göre Kastamonu Bozkurt ve Küre, Sinop Ayancık, Bartın Ulus'ta yaşanan sel afetinde 82 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. En çok can ve mal kaybı Kastamonu Bozkurt ilçesinde yaşanmıştır. Kayıpların yaşanmasında ilçeye düşen yağış miktarının fazlalığı öncelikli sebeptir. Bununla birlikte Ezine Çayı yatağının insanlar tarafından daraltılması ve yerleşim alanlarının vadi tabanına kurulması suyun vadiden çıkıp etrafa yayılmasına neden olmuştur. Ayrıca çevredeki depolarda bulunan tomrukların selin etkisiyle akıntıya kapılıp su kanallarını tıkaması selin yıkıcı etkisini artırmıştır. Ezine Çayı üzerindeki köprülerin alçak olması da bu etkinin artmasında rol oynamıştır. Bu ilçede büyük can ve mal kaybına neden olan bu sel afetine ilişkin bazı bilgiler aşağıda verilmiştir.

Orman Alanı Durumu
Bozkurt ilçe merkezinin de içerisinde yer aldığı 10.774 hektar alana sahip Bozkurt Orman İşletme Şefliği arazisinin 8.668 hektarı orman alanıdır. İlçede ormanların geniş alan kaplaması, ormancılık faaliyetinin yapılmasında etkili olmuştur.

BOZKURT ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜNE BAĞLI İŞLETME ŞEFLİKLERİ	ORMANLIK ALAN Ağaçlık (Ha)	ORMANLIK ALAN Ağaçsız (Ha)	TOPLAM (Ha)	ORMANSIZ SAHA (Ha)	GENEL ALAN (Ha)
ABANA	1.722	221	1.943	1.072	3.015
BOZKURT	8.279	389	8.668	2.105	10.774
GÖYNÜK	5.645	762	6.407	974	7.381
ŞEYHŞABAN	4.702	692	5.394	628	6.022
TEZCAN	4.572	296	4.870	1.403	6.273
TOPLAM	24.920	2.360	27.282	6.182	33.465

Verilen bilgiler dikkate alındığında Bozkurt ilçesinde bu sel afetinin yaşanmasında etkili olan doğal koşulların ve beşerî faaliyetler arasında aşağıdakilerden hangisinin olduğu söylenemez?

- A) Sel afetinin meydana geldiği ayda ortalamaların çok üstünde yağış düşmesi
B) İlçenin Ezine Çayı vadisinde kurulması
C) Ezine Çayı yatağının insanlar tarafından daraltılması
D) Çayın etrafında depolanan tomrukların selin etkisiyle akıntıya kapılıp su kanallarını tıkaması
E) Yıllık ortalama yağış miktarının yaklaşık 774 mm olması

4. Bozkurt ilçesinde benzer afetlerin yaşanmaması için coğrafi bakış açısı kapsamında

- I. taşkına neden olan Ezine Çayı vadi tabanına kurulmuş olan yerleşim alanını yüksek bir yere taşımak,
- II. evlerde büyük eşyaları duvarlara sağlam bir şekilde sabitlemek, açık raflarda ağır ve sert cisimler bulundurmamak,
- III. su baskını riskini azaltmak için dere ıslah çalışmaları yapmak,
- IV. kısa bir zaman zarfında bölgeye düşecek olan yağışları engellemek

gibi mekânsal planlamalarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

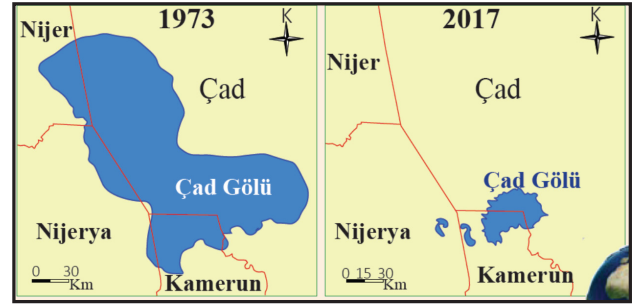
5. Coğrafi bakış; coğrafi olay ve olguları mekânsal bağlamda ele almayı ve bu olayların dağılımını, nedenlerini ve sonuçlarını farklı boyutlarda (yerel, bölgesel, küresel) değerlendirmeyi gerektiren bir bakış açısıdır. Bu bakış açısı; doğal ve beşerî süreçlerin mekânsal düzenlerini, insan-çevre etkileşimini ve küresel-bölgesel bağlantıları anlamaya yönelik analitik bir düşünme biçimidir. Coğrafi bakış dünyayı "nerede, neden orada ve nasıl" sorularıyla anlamaya çalışan, mekânı merkeze alan ve insan-doğa ilişkisini bütüncül bir şekilde inceleyen coğrafya disiplinine özgü bilimsel bir perspektiftir.

Aşağıdakilerden hangisi bu bakış açısına sahip bir insanın uygulamaları veya özellikleri arasında gösterilemez?

- A) Doğal ortamda karşılaştığı olayların ortaya çıkardığı risk ve fırsatları analiz eder.
- B) Doğal çevrenin sınırlılıkları ile insan faaliyetlerinin çevre için oluşturduğu tehditleri görebilir.
- C) Olay ve olguları mekânla ilişkilendirip yerel, bölgesel ve küresel olarak kavrayabilir.
- D) Coğrafi ortama ait unsur, olay ve bunlar arasındaki etkileşimleri çözümler.
- E) Mekânı yalnızca fiziksel ve diğer ortamlardan ayrı bir alan olarak ele alır.

6 - 8. soruları aşağıda verilen metin ve görsellere göre cevaplayınız.

Küresel ısınmanın şiddetini artırmasıyla birlikte Afrika'da bulunan Çad Gölü, bölge ikliminde yaşanan kuraklık, sıcaklık artışı ve buharlaşma nedeniyle 1973'ten 2017 yılına kadar alanının yaklaşık %95'ini kaybetmiştir. Göl alanının daralmasında artan nüfus ile birlikte su tüketiminin de artması etkili olmuştur. Tarım alanlarında aşırı su tüketimi ve yanlış sulama yöntemleri bölgedeki en önemli su kaynağının kurumasında etkili olmuştur. Çad Gölü'nün kuruması biyoçeşitlilikte azalmaya, rüzgâr erozyonuna, tarım alanlarının kumlarla kaplanmasına, insanların sosyal ve ekonomik sorunlar yaşamasına neden olmaktadır.

6. Çad Gölü'nün kuruması sonucunda;

- I. canlı türlerinin azalması,
- II. bölge nüfusunun artması,
- III. beslenme sorunlarının yaşanması,
- IV. tarım alanlarının genişlemesi

durumlarından hangilerinin yaşanması beklenebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

7. Çad Gölü'nde yaşanan kurumanın önüne geçebilmek için;

- I. göl çevresinde nüfusu artırmak,
- II. gölden çeşitli amaçlarla kullanılmak üzere çekilen su miktarını azaltmak,
- III. göl çevresindeki tarım alanlarının sulanmasında damla ve yağmurlama gibi sulama yöntemlerini kullanmak

önlemlerinden hangileri alınabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

8. Parçaya göre Çad Gölü'nün su seviyesinin azalmasında etkili olan faktörler şunlardır:

- I. Bölge ikliminde yaşanan kuraklık
- II. Nüfusun artması
- III. Tarım alanlarında aşırı su tüketimi

Bunlardan hangileri beşerî faktörler arasındadır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

9 - 10. soruları aşağıda verilen metin ve görsellere göre cevaplayınız.

Dağların denize paralel uzandığı bölgelerde denizden gelen nemli hava kütleleri dağ boyunca yükselerek soğur ve yağışlara neden olur. Bangladeş, Himalayaların güneyinde Hint Okyanusu'nun kuzeyinde yer alan bir Asya ülkesidir. Ülkede muson iklimi görülmektedir. Bangladeş'te yerleşmelerin önemli bir kısmı Ganj ve Brahmaputra gibi iki büyük nehir tarafından oluşturulmuş delta ovası üzerinde kurulmuştur. Ülkede yaz mevsiminde hemen hemen her yıl sel ve taşkınlar görülmektedir.

9. Bangladeş'te sel ve taşkınların sıkça yaşanmasında;

- I. Himalaya sıradağlarının denize paralel uzanması,
- II. Hint Okyanusu'na kıyısının olması,
- III. yerleşmelerin daha çok iki büyük nehrin vadi tabanlarına kurulması

özelliklerinden hangileri etkili olmaktadır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

10. Bangladeş'te sel ve taşkınların yaz mevsiminde görülmesi;

- I. kar erimeleriyle akarsularda su miktarının artması,
- II. tarımsal faaliyetlerin ekstansif yöntemlerle yapılması,
- III. muson ikliminin ülkede egemen olması,
- IV. turizm faaliyetlerinin çok çeşitli olması

nedenlerinden hangileriyle açıklanabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

11. Aşağıda verilen doğal afetlere sebep olan faktörler ve örnek olaylar eşleşmelerinden hangisi yanlıştır?

	Sebeplenen faktör	Örnek olay
A)	Fay hatlarının bulunması	Gölcük'te meydana gelen deprem (1999) nüfusun ve sanayinin yoğun olduğu bir bölgede yaşandığından Türkiye ekonomisinin en çok zarar gördüğü afet olarak kayda geçmiştir.
B)	Okyanus ya da deniz tabanında deprem meydana gelmesi	22 Mayıs 1960 tarihinde Şili'de oluşan tsunami, Pasifik Okyanusu'nda hızlı bir şekilde ilerleyerek ciddi can (yaklaşık 2000 kişi) ve mal kayıplarına neden olmuştur.
C)	Tropikal kuşakta bulunması	11 Eylül 2017'de Florida'yı etkileyen Irma Kasırgası (ABD) can (yaklaşık 2000 kişi) ve mal kayıplarına neden olmuştur.
D)	Dere yataklarına yerleşilmesi	12 Ocak 2011'de Avustralya Brisbane'de yaşanan taşkın büyük zararlara neden olmuştur.
E)	Eğimli ve karlı dağ yamaçlarında taşkınların titreşime neden olması	29 Temmuz-6 Ağustos 2021 tarihleri arasında Muğla'nın pek çok yerinde meydana gelen orman yangınları sonucu 8 kişi hayatını kaybederken 1.520 kişi de yaralanmıştır.

12. Aşağıda coğrafya dersinde örnek olay incelemesinde kullanılacak bir görsel verilmiştir.

Haritadaki numaralandırılmış alanlardan hangisi örnek olayın yaşanabileceği yerler arasında gösterilemez?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

13.

Yukarıdaki haritada kuraklık ve ortaya çıkardığı sorunlar üzerine örnek olay incelemesi yapılmasıyla ilgili bir çalışma için hangi alanlar daha iyi bir örnek oluşturur?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

14. "Nöbetçi eczanem," "otobüsüm nerede" gibi uygulamalarla nöbetçi eczanenin nerede olduğu, otobüsün nerede olduğu, otobüsün saat kaçta geleceği gibi bilgilere erişilebilmektedir.

Bu uygulamalar ile ilgili;

- I. CBS tabanlı uygulamalardır.
- II. İnsanların günlük hayatını kolaylaştırır.
- III. Zaman kaybını önler.

İfadelerinden hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

15.

Marmara Gölü'nü besleyen su kaynaklarındaki azalma, gölden çeşitli amaçlarla kullanılmak üzere çekilen su miktarındaki artış ve yaşanan kuraklık gölün 2022 yılında tamamen kurummasına neden olmuştur. Bu durum, göl ve yakın çevresindeki hayatı olumsuz etkilemektedir. Bu olumsuzluklardan bazıları şunlardır:

- Su miktarının azalması sebebiyle düşen su kalitesi ve balıklarda ortaya çıkan hastalıklar balıkçılığı olumsuz etkilemiştir.
- Gölün çekilme alanlarında yapılan tarımsal faaliyetler, biyolojik çeşitlilikte tahribata neden olmaktadır.
- Gölün çekilme alanlarının yöre insanı tarafından paylaşımında yaşanan sorun toplumsal gerginliğe neden olmaktadır.

Buna göre;

- I. gölün yıllık su bütçesinde gölü besleyen su kaynağı miktarını artırmak,
- II. sulama amaçlı gölden çekilen su miktarını artırmak,
- III. göl su yüzeyine düşen yağış miktarını artırmak

çalışmalarından hangileri Marmara Gölü'nde yaşanan kurumunun önüne geçebilmek için alınacak önlemlerdir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

16. Uzaktan algılama ve CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri); mekânsal verilerden elde edilen coğrafi bilgilerin toplanması, analizi, görüntülenmesi ve kullanılmasını sağlayan teknolojilerdir.

Uzaktan algılama ve CBS günümüzde;

- I. habitat ve biyoçeşitlilik izleme,
- II. arazi kullanımı değişikliklerinin izlenmesi,
- III. yerin katmanları ve yapısının incelenmesi

uygulamalarından hangilerinde kullanılmaktadır?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

17. Coğrafi mekâna ait çeşitli verilerin her birini ayrı ayrı haritaya aktarmak çoğunlukla mümkün olmamaktadır. Bu nedenle coğrafi verilerin haritaya aktarılmasında birtakım semboller kullanılmaktadır.

Buna göre akarsular, boru hatları, levha sınırları, fay hatları, sınırlar, rüzgâr yönleri gibi belirli bir doğrultuyu izleyen unsurların haritalara aktarılmasında hangi yöntem kullanılmaktadır?

- A) Noktalama B) Çizgi C) Alan
D) İzohips E) Tarama

18. Haritalarda mekânsal verilerin gösterilmesinde üç temel sembol kullanılır. Bunlar nokta, çizgi ve alandır.

Buna göre yukarıda uydu görüntüsü verilen alanda evlerin ve yolların gösteriminde hangi yöntemler kullanılmıştır?

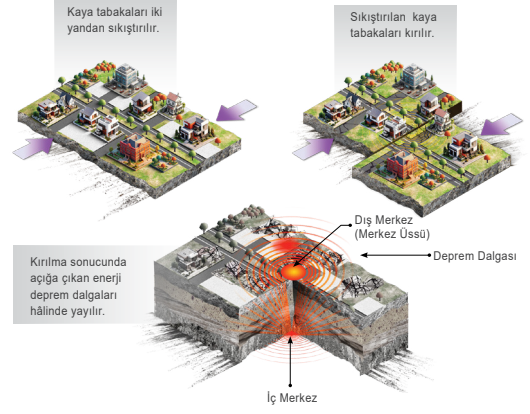
	Evler	Yollar
A)	Çizgi	Noktalama
B)	Nokta	Alan
C)	Alan	Çizgi
D)	Çizgi	Alan
E)	Nokta	Çizgi

19. Uzaktan algılama, yeryüzünün ve yer kaynaklarının incelenmesinde doğrudan temas etmeksizin kaydetme ve inceleme tekniğine denir.

Uzaktan algılamayla aşağıdakilerden hangisi yapılamaz?

- A) Topoğrafik haritalar
B) Ülkelerin nüfus miktarı tespiti
C) Deniz kirliliği
D) Buz erimesi ve hareketleri
E) Sulak alanların haritalanması

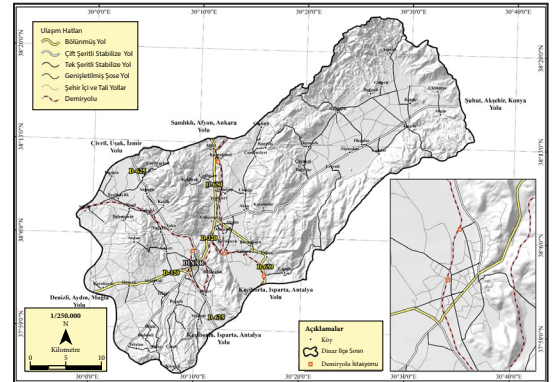
20. Aşağıda coğrafya dersinde örnek olay incelemesinde kullanılacak bir görsel verilmiştir.

Haritadaki numaralandırılmış alanlardan hangisi örnek olayın yaşanabileceği yerler arasında gösterilebilir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

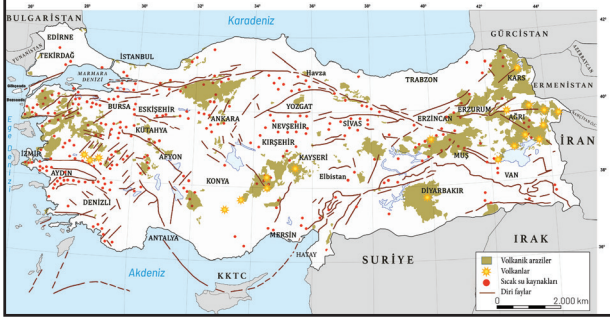
21. Mekânsal verilerin haritalardaki gösteriminde üç sembol kullanılır. Bunlar nokta, çizgi ve alandır. Okul, lokanta vb. şekli ve sınırları küçük olan mekânsal veriler için nokta; akarsu vb. mekânsal veriler için çizgi; göl, orman gibi mekânsal veriler için alan kullanılır.

Buna göre yukarıda Dinar ve çevresinin gösterildiği haritada yerleşmelerin gösteriminde hangi yöntem kullanılmıştır?

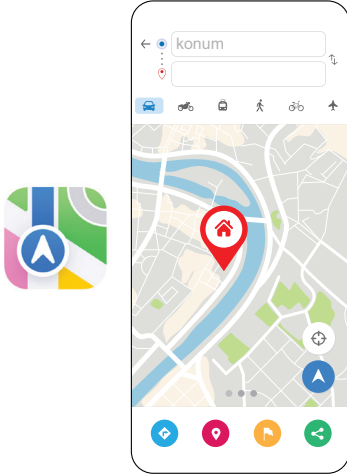
- A) Alan B) İzohips C) Nokta
D) Çizgi E) Renklendirme

22. Aşağıdaki haritada Türkiye'deki diri fayların, volkanik ve jeotermal alanların dağılışı gösterilmiştir.

Yukarıdaki haritada aşağıda verilen mekânsal verilerden hangisi kullanılmıştır?

- A) Demir yolu istasyonu B) Hava alanı
C) Ormanlar D) Kara yolu ulaşım hatları
E) Yerleşmeler
23. CBS ve uzaktan algılama yöntemleri belediye hizmetleri, mühendislik uygulamaları, ormancılık, tarım, arazi kullanımı, rekolte tahmini, hidroloji, çevre kirliliği, jeoloji, jeofizik, ulaşım, navigasyon hizmetleri, planlama, arkeoloji, askerî uygulamalar gibi alanlarda da kullanılmaktadır. Aşağıda insanların günlük hayatında kullandığı CBS ve uzaktan algılama uygulamalarından birinin görseli verilmiştir.

Görseli verilen uygulama;

- I. hava durumu tahmini,
II. finans hizmetleri,
III. ulaşım hizmetleri

alanlarından hangilerinde kullanılmaktadır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

24. Haritalarda mekânsal verilerin gösterilmesinde üç temel sembol kullanılır. Bunlar nokta, çizgi ve alandır.

Mekânsal Veriler	Nokta	Çizgi	Alan
Yerleşmeler	✓		
Tarım alanları			✓
Kara yolu ulaşım hatları	✓		
Demir yolu ulaşım hatları		✓	
Yerleşme alanı sınırları		✓	

Yukarıdaki tabloda verilen mekansal verilerden hangisinin gösteriminde kullanılacak olan sembol yanlış işaretlenmiştir?

- A) Yerleşmeler
B) Tarım alanları
C) Yerleşme alanı sınırları
D) Demir yolu ulaşım hatları
E) Kara yolu ulaşım hatları

25. Uzaktan algılama ve CBS günümüzde ormansızlaşma ve çölleşme gibi çevresel tehditlerin belirlenmesi noktasında da kullanılmaktadır.

Yukarıdaki haritada numaralandırılmış alanlardan hangisinde bu çevresel tehditlerin belirlenmesine ağırlık verilmesi daha öncelikli olmalıdır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

ÖĞRENCİ NO

0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9

YANITLAR

01	A	B	C	D	E
02	A	B	C	D	E
03	A	B	C	D	E
04	A	B	C	D	E
05	A	B	C	D	E
06	A	B	C	D	E
07	A	B	C	D	E
08	A	B	C	D	E
09	A	B	C	D	E
10	A	B	C	D	E
11	A	B	C	D	E
12	A	B	C	D	E
13	A	B	C	D	E
14	A	B	C	D	E
15	A	B	C	D	E
16	A	B	C	D	E
17	A	B	C	D	E
18	A	B	C	D	E
19	A	B	C	D	E
20	A	B	C	D	E
21	A	B	C	D	E
22	A	B	C	D	E
23	A	B	C	D	E
24	A	B	C	D	E
25	A	B	C	D	E
26	A	B	C	D	E
27	A	B	C	D	E
28	A	B	C	D	E
29	A	B	C	D	E
30	A	B	C	D	E

Adı : _____
Soyadı : _____

- Toplam soru sayısı 25'tir.
- Önerilen süre 40 dakikadır.
- **Tam Okul** uygulamasını **Google Play** ve **App Store**'dan indirebilirsiniz.
- Uygulama üzerinden optik formu okutarak sonuçları hızlı bir şekilde değerlendirebilirsiniz.

tam | okul

Adres: Fatih Sultan Mh. 2720 Sk. No: 4B High Life Office Etimesgut / ANKARA Tel: 444 0 407
Baskı Yeri: ERTEM BASIM Ltd.Sti./ANKARA Başkent Organize Sanayi Bölgesi 22. Cadde No: 6 Tel: (0312 640 16 23)
Faks: (0312) 640 16 24 Malıköy - Temelli - ANKARA

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir.